

- © Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.
- © The present text and the authorisation to republish it were granted by the Constitutional Court of the Republic of Moldova for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.
- © La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées sous l'autorité de la Cour Constitutionnelle de la République de Moldova à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

G.B. și alții v. Turcia - 4633/15

Hotărârea din 17.10.2019 [Secția a II-a]

Articolul 5

Articolul 5-4

Controlul legalității detenției

Rapiditatea controlului

Mecanismul de control complet inefectiv într-un caz de detenție ilegală a unei mame și a copiilor ei minori, în contextul imigrației: *încălcare*

În fapt - Reclamanții erau cetățeni ruși: o mamă (prima reclamantă) și cei trei copii ai săi (al doilea, al treilea și al patrulea reclamant). Cei trei minori au fost deținuți – fără vreo bază juridică – pentru o perioadă de trei luni în Centrul de Plasament din Kumkapı, în așteptarea rezolvării cererilor de acordare a azilului și a procedurii de expulzare. Guvernatorul a emis o ordonanță de deținere a primei reclamante. Reclamanții au contestat legalitatea detenției lor administrative în baza Legii nr. 6458, de șase ori în fața Curții Magistraților din Istanbul, fără succes, și au depus, de asemenea, o cerere individuală la Curtea Constituțională, în timp ce erau încă deținuți. Apoi, aceștia au fost transferați la Centrul de Plasament din Gaziantep și au fost eliberați, în cele din urmă, după pronunțarea unei decizii de către Curtea Magistraților din Gaziantep, care a declarat detenția lor, pe baza ultimei ordonanțe emise de biroul guvernatorului din Gaziantep, ca fiind ilegală. Reclamanții și-au recăpătat libertatea în timp ce cazul lor era încă pendinte în fața Curții Constituționale.

În drept - Articolul 5 § 4: În baza secțiunilor 57 (6) și 68 (7) din Legea nr. 6458, cetățenii străini care au fost plasați în detenție administrativă în conformitate cu dispozițiile relevante pot contesta legalitatea detenției lor în fața curților de magistrați, care ar trebui să se pronunțe în privința cererilor lor în termen de cinci zile, printr-o decizie definitivă.

(a) *Situația în privința celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant (copiii minori)* – O lectură literală a legii sugera că curțile de magistrați au doar competența de a verifica legalitatea deciziilor administrative prin care s-a dispus deținerea unei persoane străine, lăsând astfel în afara jurisdicției lor persoanele care au fost deținute fără o astfel de decizie. Acesta a fost cazul celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant în fața Curții Magistraților din Istanbul.

Înainte de transferul lor la Gaziantep și de eliberarea lor ca urmare a unei decizii a Curții Magistraților din Gaziantep, reclamanții au fost lăsați într-o stare de incertitudine juridică o perioadă de timp considerabilă, fără a avea la dispoziția lor un remediu efectiv. Câmpul de aplicare al controlului Curții de Magistrați din Gaziantep care a condus la eliberarea lor s-a limitat la legalitatea ordonanței de detenție emise de guvernatorul din Gaziantep și nu a avut în vedere perioada în care aceștia au fost deținuți fără o decizie oficială în Istanbul.

(b) *Situația cu privire la prima reclamantă (mama)* - Nu a existat niciun motiv pentru care factorii care au condus, în cele din urmă, la declararea de către Curtea Magistraților din Gaziantep a ilegalității detenției primului reclamant, cum ar fi lipsa vreunei explicații sau dovezi care să justifice detenția ei, precum și lipsa vreunei decizii definitive de respingere a cererii sale de acordare a azilului, nu au fost sau nu puteau fi avuți în vedere mai devreme de Curtea Magistraților din Istanbul, data fiind existența lor de la bun început.

Mai semnificativ decât durata procedurilor individuale a fost efectul general al controlului inadecvat efectuat de Curtea Magistraților din Istanbul în deciziile sale succesive, pentru că acestea au condus la o prelungire nejustificată a detenției primului reclamant, subminând, în mod esențial, efectivitatea mecanismului de control prevăzut de Legea nr. 6458.

(c) *Cererea individuală din fața Curții Constituționale* – Reclamanții s-au plâns atât de ilegalitatea detenției lor, cât și de eșecul Curții Magistraților din Istanbul de a verifica problema ilegalității de o manieră efectivă. Ei au atras atenția asupra faptului că au fost reținuți fără a se ține cont de alternative la detenție, în ciuda poziției lor vulnerabile, de mamă singură și trei copii mici, și că nu li s-au comunicat motivele care au stat la baza detenției lor.

Remediul individual al cererii depuse la Curtea Constituțională a Turciei era, în principiu, apt să ofere un mijloc adecvat în sensul articolului 5 § 4 din Convenție. Cu toate acestea, Curtea Constituțională nu a examinat cererile reclamanților cu privire la dreptul lor la libertate. După aproximativ trei ani și jumătate de la depunerea cererii individuale, Curtea Constituțională a constatat doar că, de vreme ce detenția reclamanților a fost declarată ilegală de către Curtea Magistraților din Gaziantep și că au fost eliberați, ei puteau solicita despăgubiri pentru detenția lor ilegală în fața tribunalelor administrative.

Reclamanții au rămas în detenție administrativă timp de aproximativ cincizeci de zile după ce au depus cererea la Curtea Constituțională, perioadă în care această curte nu a efectuat nicio acțiune cu privire la plângerile lor. De vreme ce, în principiu, Curtea era pregătită să tolereze perioadele mai lungi de examinare în cadrul unei proceduri din fața unei Curți Constituționale, cu condiția ca ordonanța de detenție inițială să fi fost pronunțată de un tribunal în cadrul unei proceduri care să ofere garanții adecvate ale procesului echitabil, curțile constituționale erau totuși obligate în mod similar de cerința celerității. În acest caz, Curtea Constituțională nu a acționat cu viteză pe care o impuneau circumstanțele speciale.

În primul rând, în cazurile în care ordonanța de reținere nu a fost emisă de o autoritate judecătorească, controlul ulterior efectuat de un tribunal trebuia să aibă loc cu o viteză mai mare decât s-ar putea considera potrivit pentru controlul unei ordonanțe de reținere efectuat de un tribunal. Ordonanța de reținere inițială în cazul reclamanților a fost, sau ar fi trebuit emisă de guvernator, care reprezenta o autoritate administrativă. Curtea Magistraților din Istanbul, care era prima instanță însărcinată să examineze legalitatea reținerii administrative pentru perioada inițială de trei luni în timp ce reclamanții erau deținuți, nu a efectuat deloc un asemenea control sau controlul său a fost lipsit de orice efect. În aceste circumstanțe, Curții Constituționale îi revenea să efectueze controlul mult mai prompt.

În al doilea rând, în circumstanțe excepționale în care autoritățile naționale au decis să dețină un copil și pe părinții acestei în scopuri legate de imigrare, legalitatea unei asemenea detenții trebuia examinată cu o celeritate specială la toate nivelele. Dată fiind lipsa vreunei explicații cu privire la motivul pentru care Curtea Constituțională nu a putut examina legalitatea deținerii reclamanților în timp ce aceștia se aflau în detenție, fapt care nu a durat o perioadă neînsemnată de timp, această curte nu a dat dovadă de diligență necesară cerută de circumstanțele cauzei. Situația a avut loc, în special, deoarece cazul nu a fost complex și reclamanții au prezentat argumente clare care au contestat legalitatea reținerii lor, fapt care putea fi verificat ușor din dosarul cauzei, fără a fi necesară o cercetare suplimentară.

În al treilea rând, deși Curtea Constituțională a constatat că ilegalitatea deținerii reclamanților a fost stabilită deja de Curtea Magistraților din Gaziantep și că, prin urmare, compensația le-ar fi oferit un remediu efectiv, decizia Curții Magistraților a vizat exclusiv ilegalitatea ordonanței de detenție emise de guvernator și nu a avut în vedere detenția anterioară a reclamanților în Istanbul. Problema legalității acestei perioade de detenție de trei luni nu a fost niciodată supusă unui control judiciar efectiv, fapt care putea, de asemenea, să submineze perspectivele reclamanților de a primi vreo compensație pentru acea perioadă.

(d) *În rezumat* - Atât Curtea Magistraților din Istanbul, cât și Curtea Constituțională nu au reușit să efectueze un control al legalității detenției reclamanților de o manieră efectivă și rapidă. Mecanismul de control prevăzut de Legea nr. 6458 pare să fi fost complet inefectiv într-un caz în care detenția unui minor, în contextul imigrației, nu s-a bazat pe o decizie administrativă. În caz contrar, însă, concluzia din această secțiune trebuie privită în lumina circumstanțelor particulare ale cauzei și nu trebuie pusă la îndoială efectivitatea generală a mecanismului de control judiciar în baza Legii nr. 6458 sau cea a procedurii individuale de soluționare a unei cereri depuse la Curtea Constituțională.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 13: Condițiile de detenție a reclamanților au condus la încălcarea articolului 3; sub acest aspect cererea reclamanților, era, prin urmare, „sustenabilă”, în sensul articolului 13.

Curtea Constituțională nu a examinat admisibilitatea și fondul cererilor reclamanților din perioada în care aceștia au fost deținuți, fapt care a subminat, prin urmare, efectivitatea remediei mecanismului cererii individuale în acel context. Având în vedere, în particular, vulnerabilitatea a trei reclamanți minori și problemele de la Centrul de Plasament din Kumkapi, cunoscute de organismele internaționale și autoritățile interne, precum și faptul că Curtea Constituțională a acționat, aparent, ca primă instanță în acele circumstanțe, era de așteptat să se demonstreze diligența necesară pentru a examina cererile reclamanților pe baza articolului 3.

După ce reclamanții au fost eliberați din detenție, Curtea Constituțională a reținut că, „în cazul eliberării unui cetățean străin, mecanismul juridic efectiv era cel al acțiunii pentru despăgubirea completă” în fața instanțelor administrative, care aveau capacitatea de a compensa victimele după caz. Curtea Constituțională a declarat plângerea reclamanților pe baza articolului 3 ca inadmisibilă pentru neepuizarea căilor de atac interne din acest motiv. În timp ce remediu compensator putea oferi un ajutor suficient celor care au fost eliberați din detenție, reclamanții erau încă deținuți la data depunerii cererii la Curtea Constituțională. Prin urmare, un remediu pur compensator disponibil după eliberare nu constituia un remediu efectiv în privința cererilor lor precise, formulate pe baza articolului 3.

Mecanismul de depunere a unei cereri individuale în fața Curții Constituționale nu s-a dovedit a fi unul efectiv în privința cererilor reclamanților referitoare la condițiile materiale de detenție de la Centrul de Plasament din Kumkapi. De asemenea, Guvernul nu a sugerat niciun alt remediu care le putea oferi reclamanților o redresare suficientă la acel moment și care să pună rapid capăt încălcării în curs de desfășurare a drepturilor lor protejate de articolul 3, în afară de a oferi un remediu pur compensator.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

De asemenea, Curtea a mai constatat, în unanimitate, existența unei încălcări a articolului 3 din Convenție în contextul condițiilor detenției reclamanților la Centrul de Plasament din Kumkapi și a unei încălcări a articolului 5 § 1 din Convenție, pentru că cel de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant au fost deținuți în lipsa vreunor decizii oficiale referitoare la privarea acestora de libertate.

Articolul 41: 2,250 EUR pentru primul reclamant și câte 20,000 EUR, pentru fiecare, celui de-al doilea, al treilea și al patrulea reclamant, cu titlu de prejudiciu moral.